

Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarstukken 2017 en volgende jaren van de Gemeente Ouder-Amstel

1 Inleiding

In artikel 213 van de gemeentewet is opgenomen dat iedere gemeente een controleverordening dient op te stellen. Deze verordening is in januari 2017 door de raad vastgesteld. In het verlengde van deze controleverordening is dit controleprotocol opgesteld. Dit protocol regelt een aantal zaken ten aanzien van de controle jaarrekening **en** daarmee tevens het financieel beheer zoals uitgeoefend door of namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Ouder-Amstel

1.1 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening van de gemeente Ouder-Amstel.

1.2 Wettelijk kader

De gemeentewet(GW), art. 213, schrijft voor dat de gemeenteraad één of meer accountants aanwijst als bedoeld in art. 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in art 197 GW bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

In het kader van de opdrachtverstrekking aan de accountant kan de gemeenteraad nadere aanwijzingen geven voor te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. Tevens zal in de opdrachtverstrekking duidelijk aangegeven moeten worden welke wetten en regelgeving in het kader van het financieel beheer onderwerp van rechtmatigheidscontrole zal zijn. In de bijlage bij dit controleprotocol is het bij de controle te hanteren normenkader vastgelegd. Dit kader zal jaarlijks door het college worden vastgesteld. Dit normenkader wordt in de administratieve processen uitgewerkt in een toetsingskader. Het toetsingskader sluit aan op de werkprogramma's van de (verbijzonderde) interne controle (visa versa) en hierop wordt getoetst in de vorm van de (verbijzonderde) interne controle.

Dit controleprotocol blijft geldig zolang de controleverordening en/of bovenliggende regelgeving en/of andere veranderingen geen aanleiding geven dit protocol te wijzigen. Het normenkader wordt jaarlijks door het college vastgesteld.

1.3 Accountant

Bij besluit van 28 september 2017 heeft de gemeenteraad aan Verstegen accountants te Dordrecht de opdracht verstrekt om voor het jaar 2017 t/m 2019 de accountantscontrole uit te voeren, welke opdracht 3x met 1 jaar kan worden verlengd.

1.4 Communicatie en overleg

In het met de accountant gesloten contract is overeengekomen dat de accountant minimaal op de volgende momenten overleg voert met de genoemde gemeentelijke partners:

1. Pre-audit: ambtelijke organisatie, gemeentesecretaris, (audit)commissie/raad
2. Bevindingen/stand van zaken controle: (audit)commissie/raad, college en gemeentesecretaris
3. Managementletter: toelichting aan college en de (audit)commissie/raad

4. Accountantsverslag: toelichting aan college en de (audit)commissie/raad
5. Controleverklaring: toelichting aan college en de (audit)commissie/raad

2. Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid en rechtmatigheid)

Zoals in art 213 Gemeentewet is voorgeschreven, zal de controle van de in artikel 197 Gemeentewet bedoelde jaarrekening gericht zijn op het afgeven van een oordeel over:

- de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder de gemeentelijke verordeningen;
- de inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- het in overeenstemming zijn van de door het college opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels bedoeld in artikel 186 Gemeentewet (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten);
- de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.
- De bijlage bij de jaarrekening met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen, bedoeld in art 58a van het BBV

Bij de controle zullen de nadere regels die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 213, lid 6 Gemeentewet, Het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden, de Kadernota Rechtmatigheid en de stellige uitspraken van de commissie BBV bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Onder rechtmatigheid wordt begrepen de definitie volgens het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) dat de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen "in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder de gemeentelijke verordeningen.

3. Te hanteren goedkeuring en rapporteringstolerantie

De accountant accepteert in de controle bepaalde toleranties en richt de controle daarop in. De accountant controleert niet ieder document of iedere financiële handeling, maar richt de controle zodanig in dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de verantwoorde baten en lasten en balansmutaties en de financiële beheershandelingen met een belang groter dan de vastgestelde goedkeuringstolerantie. De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich daarbij op risicoanalyse, vastgestelde toleranties en statische deelwaarnemingen en extrapolaties.

Het uitvoeren van werkzaamheden met inachtneming van toleranties impliceert dat de controle zodanig wordt uitgevoerd dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe en rechtmatige beeld van de jaarrekening

3.1 Goedkeuringstolerantie

De definitie van de goedkeuringstolerantie is: De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in

een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed.

De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming en bepaald de strekking van de af te geven accountantsverklaring.

In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) zijn minimumeisen voor de in de controle te hanteren goedkeuringstoleranties voorgeschreven. Provinciale Staten en Gemeenteraden mogen de goedkeuringstoleranties scherper vaststellen. In praktijk wordt nauwelijks afgeweken van deze toleranties.

Voorgesteld wordt om de toleranties te hanteren, zoals verwoord in het Bado (conform de gehanteerde toleranties in de afgelopen jaren)

De accountant richt de controle in rekening houdend met de rapporteringstolerantie om te kunnen waarborgen dat alle gesignaleerde onrechtmatigheden die dit bedrag overschrijden ook daadwerkelijk in het verslag van bevindingen worden opgenomen.

In het hierna opgenomen schema zijn de goedkeuringstolerantie en de rapporteringstolerantie(s) opgenomen zoals door de gemeenteraad vastgesteld. Deze komen overeen met het wettelijk minimum.

Goedkeurings-tolerantie	Goed keurend	Beperking	Oordeel onthouding	Afkeurend
<i>Fouten in de jaarrekening (% lasten)</i>	$\leq 1\%$	$>1\% < 3\%$	-	$\geq 3\%$
<i>Onzekerheden in de controle (% lasten)</i>	$\leq 3\%$	$>3\% < 10\%$	$\geq 10\%$	-

3.2 Rapportagetolerantie

Naast de goedkeuringstolerantie wordt de rapportagetolerantie onderkend. Deze kan als volgt worden gedefinieerd: De rapportagetolerantie is een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen. Een lagere rapportagetolerantie leidt in beginsel niet tot aanvullende controlewerkzaamheden, maar wel tot een uitgebreidere rapportage van bevindingen

De rapportagetolerantie wordt door de gemeenteraad vastgesteld, met inachtneming van hierna genoemde minimumeisen. De accountant richt de controle in rekening houdend met de rapportagetolerantie om te kunnen waarborgen dat alle gesignaleerde onrechtmatigheden die dit bedrag overschrijden ook daadwerkelijk in het verslag van bevindingen worden opgenomen.

Het voorstel is om de rapportagetolerantie te handhaven op een minimum van > € 75.000

De rapportagetolerantie voor de bijlage specifieke uitkeringen wijkt af van bovengenoemde rapportagetolerantie. De rapportagetolerantie bijlage specifieke uitkeringen is conform artikel 5 lid 4 van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden.

4 Reikwijdte accountantscontrole toetsing rechtmatigheid

Voor een toelichting op het begrip rechtmatigheid in relatie tot de accountantscontrole bij gemeenten en provincies wordt onder meer verwezen naar de het besluit accountantscontrole decentrale overheid en de Kadernota Rechtmatigheid van de BBV.

In het kader van de rechtmatigheidscontrole kunnen negen rechtmatigheidscriteria worden onderkend: het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium, het misbruik en oneigenlijk gebruikscriterium, het calculatiecriterium, het valueringscriterium, het adresseringscriterium, het volledigheidscriterium, het aanvaardbaarheidscriterium en het leveringscriterium.

In het kader van het getrouwheidsonderzoek wordt aandacht besteed aan de meeste van deze criteria. Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer zal extra aandacht besteed moeten worden aan de volgende rechtmatigheidscriteria:

- Het begrotingscriterium;
- Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium);
- Het voorwaardencriterium.

In de volgende paragrafen wordt de normstelling voor de rechtmatigheidscontrole beschreven. In paragraaf 5 wordt de reikwijdte van de controle van de accountant ten aanzien van bovengenoemde criteria beschreven.

4.1 Het begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidscontrole is het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het BBV wordt begrotingsrechtmatigheid omschreven als:

"Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn".

De belangrijkste constatering is dat overschrijden van de begroting onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere inkomsten. Het bepalen of begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan de gemeenteraad. Voor de bepaling hiervan zijn in bijlage 1 de uitgangspunten voor de begrotingsrechtmatigheid opgenomen.

4.2 Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Onder misbruik wordt verstaan:

Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan:

Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

De gemeente dient effectieve maatregelen te nemen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Het M&O-beleid is niet samengevat in een overkoepelende nota. In veel processen (zoals bijstandsverlening en subsidieverstrekking) zijn maatregelen genomen die misbruik en oneigenlijk gebruik moeten tegengaan. Voorbeelden van deze beheersmaatregelen zijn fraudepreventie, handhaving, voorlichting en actualisering regelgeving.

De accountant richt zich in zijn controle op:

- toetsing in hoeverre in bestaande procedures deugdelijke maatregelen ter voorkoming van misbruik- en oneigenlijk gebruik worden genomen alsmede de werking van de getroffen maatregelen vaststellen.
- de accountant zal in zijn onderzoek er vooral op moeten toezien dat het M&O-beleid, gelet op de mogelijkheden die er zijn, voldoende actueel is.

Door de raad is in verschillende verordeningen en besluiten een M&O beleid vastgesteld. Overkoepelend beleid is niet aanwezig. Voor bestaande procedures wordt getoetst in hoeverre deugdelijke maatregelen ter voorkoming van misbruik- en oneigenlijk gebruik worden genomen. Daarbij is vooronderstelling gerechtvaardigd dat binnen de belangrijkste procedures reeds (informeel) adequate maatregelen zijn getroffen ter waarborging van de getrouwheid van de financiële verantwoording.

4.3 Het voorwaarden criterium

Besteding en inning van gelden door een gemeente zijn aan bepaalde voorwaarden verbonden waarop door de accountant moet worden getoetst. Deze voorwaarden liggen vast in wetten en regels van hogere overheden en de (eigen) gemeentelijke regelgeving. De gestelde voorwaarden hebben in het algemeen betrekking op:

Algemeen. Dit zijn over het algemeen de begripsbepalingen en slotbepalingen;

Termijnbepalingen. Dit zijn bepalingen, waarin termijnen zijn gesteld voor betaling, indienen van stukken etc.;

Administratieve bepalingen. Dit zijn veelal procedurele bepalingen over bijvoorbeeld een incassoprocedure en het voeren van een administratie;

- Bevoegdheden;
- Bewijsstukken. Dit kunnen aanvraagformulieren of bewijsstukken die derden moeten kunnen overleggen in het kader van de verordening;
- Recht. In deze bepalingen is aangegeven wie, onder welke voorwaarden recht heeft op bijvoorbeeld een subsidie of vergoeding van de gemeente. Het gaat te allen tijde om harde bepalingen waarbij 'sanctie' bestaat dat recht wordt ontnomen;
- Hoogte. Hoogte heeft betrekking op tarieven, formules en andere criteria die aangeven welke voorwaarden over de hoogte zijn opgenomen. Het gaat hier om de spelregels van de berekening;
- Duur. Bij duur gaat het om termijnen van verstrekking, toekenning of werkingsperiode;
- Hardheidsclausules. Veel verordeningen en besluiten geven het College de bevoegdheid om te besluiten over een aanvraag of toekenning indien de verordening hierin niet voorziet.

Door de raad zijn in verschillende verordeningen en besluiten voorwaarden opgenomen. Met het vaststellen van de reikwijdte van de rechtmatigheidstoets door de accountant in dit controleprotocol wordt het voorwaarden criterium nader uitgewerkt. Uitgangspunt daarbij is dat vooralsnog het huidige (informele) beleid wordt bekrachtigd en er met name jegens derden niet met terugwerkende kracht strengere normen zullen worden toegepast.

De precieze invulling verschilt per wet respectievelijk regeling respectievelijk verordening. Voor alle geldstromen dient ondubbelzinnig vast te staan welke voorwaarden er op van toepassing zijn. De door hogere overheden gestelde voorwaarden liggen volledig vast. In bijlage 2 zijn de interne en externe regels opgenomen, die de accountant in zijn controle van het voorwaarden criterium moet betrekken. Dit is het normenkader.

Mocht evenwel blijken dat de afwijking van formele voorschriften toch financiële consequenties heeft, dan dient het college dit te melden aan de raad en aan de accountant. Een dergelijke aanpak kan slechts tijdelijk zijn, letter en praktijk moeten zo snel als mogelijk is met elkaar in overeenstemming worden gebracht.

4.3.1 Consequenties voor accountantscontrole

Ten aanzien van het voorwaarden criterium vindt voor de interne regelgeving uitsluitend een toets plaats naar de hoogte, duur en doelgroep/object van financiële beheershandelingen, tenzij jegens derden (bijvoorbeeld in toekenningsbeschikkingen) aanvullende voorwaarden met directe financiële consequenties zijn opgenomen.

Indien en voor zover bij de accountantscontrole materiële financiële onrechtmatige handelingen worden geconstateerd worden deze in de rapportage en oordeelsweging uitsluitend betrokken indien en voor zover het door de raad of hogere overheden vastgestelde regels betreft. Met andere woorden: interne regels van college naar ambtelijke organisatie c.q. collegebesluiten vallen daar buiten.

Ten aanzien van de interne regelgeving (alle verordeningen) toetst de accountant uitsluitend de aspecten gerelateerd aan recht, duur en hoogte. Dit omdat aan de administratieve- en termijnbepalingen geen financiële consequenties worden verbonden.

In de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV is opgenomen dat de algemene lijn is dat begrotingsoverschrijdingen die binnen de beleidskaders van de raad passen, niet meegewogen worden in het accountantsoordeel.

5 Reikwijdte accountantscontrole

De accountantscontrole op rechtmatigheid is gericht op:

5.1 de naleving van wettelijke kaders, zoals die in de kolom "Wetgeving extern" van de "Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidscontrole bij gemeenten" is opgenomen (bijlage 2. van dit protocol). Dit uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen;

5.2 de naleving van de opgenomen financiële beheershandelingen in de gemeentelijke verordeningen en door de raad vastgestelde regelingen. Deze verordeningen en regelingen zijn opgenomen in de bijlage 2. van dit controleprotocol.

5.3 de naleving van raadsbesluiten die een taakstellend karakter hebben.

5.4 de naleving van wettelijk verplichte kaderstellende collegebesluiten waarbij is voorgeschreven dat een rechtmatigheidstoets moet worden uitgevoerd. (bijvoorbeeld bij sommige specifieke uitkeringen)

5.5 de naleving van de volgende interne kaders:

- de begroting
- financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet;
- de controleverordening ex artikel 213 Gemeentewet;

5.6 De toepassing van de kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV

Deze commissie heeft de opdracht zwaarwegende adviezen uit te brengen. Afwijking daarvan is in beginsel niet mogelijk tenzij er doorslaggevende argumenten zijn om af te wijken. Deze dienen dan door de gemeenten en accountant goed te worden gedocumenteerd.

5.7 Ten aanzien van de gemeentelijke verordeningen worden uitsluitend financiële consequenties verbonden aan die bepalingen, die recht, hoogte en duur van financiële beheershandelingen betreffen. In verband hiermee vindt voor de interne regelgeving (voorwaarden criterium) uitsluitend een toets plaats naar recht, hoogte en duur van financiële beheershandelingen, tenzij jegens derden (bijvoorbeeld in

toekenningsbeschikkingen) aanvullende voorwaarden met directe financiële consequenties zijn opgenomen.

Indien en voor zover bij de accountantscontrole materiële financiële onrechtmatige handelingen worden geconstateerd worden deze in de rapportage en oordeelsweging uitsluitend betrokken indien en voor zover het door de raad of hogere overheden vastgestelde regels en kaderstellende besluiten betreft. Met andere woorden: interne regels van college naar ambtelijke organisatie en andere dan kaderstellende collegebesluiten (zie 5.4) vallen daar buiten. Uitzondering hierop vormen aanbesteding- en subsidieregels en mandaat- en delegatiebepalingen voorzover van belang voor de getrouwheidscontrole door de accountant Voorts kunnen interne regels wel relevant zijn voor de nadere vaststelling van de invulling van "hogere" besluiten, maar deze regels zijn op zich geen object van onderzoek. Het is (over het algemeen) aan het college om een oordeel te vellen over de geconstateerde afwijkingen van lagere interne regels.

Mocht tijdens de toetsing toch blijken dat het normen en/of toetsingskader niet juist of compleet is, dan geeft het college in de paragraaf rechtmatigheid in de jaarstukken aan welke regels het betreft en hoe zij van het normenkader naar het toetsingskader is gekomen. De accountant moet dit in zijn verslag bevestigen.

Bij de uitvoering van de rechtmatigheidscontrole worden handelingen en besluiten buiten beschouwing gelaten waaruit financiële consequenties voortvloeien die van ondergeschikt belang zijn. Hiervoor wordt een grensbedrag aangehouden van € 75.000 voor per verordening of regeling.

6 Rapportering accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant hierna in het kort weergegeven als volgt:

6.1 Interim-controle

In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant de interim-controle uitgevoerd. Over de uitkomsten van deze controle wordt uiterlijk 2 weken na afronden van de interim-controle een concept-verslag (managementletter) uitgebracht aan het college. Een afschrift van de managementletter wordt verzonden aan de Auditcommissie. Bestuurlijk relevante uitkomsten van de interim-controle worden aan de raad gerapporteerd via het verslag van bevindingen.

6.2 Verslag van bevindingen

Overeenkomstig de Gemeentewet wordt omtrent de controle van de jaarrekening een verslag van bevindingen uitgebracht aan de raad en in afschrift aan het college van burgemeester en wethouders. In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over de opzet en de uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgen. Het verslag van bevindingen wordt conform planning van de P&C cyclus opgeleverd. Indien wordt afgeweken van deze planning rapporteert de accountant hierover aan de raad, gehoord hebbende het college.

6.3 Uitgangspunten voor de rapportagevorm

Gesignaleerde onrechtmatigheden worden toegelicht gespecificeerd naar de aard van het criterium (begrotingscriterium, voorwaardencriterium, etc.)

Fouten of onzekerheden die de rapporteringstolerantie overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. De accountant rapporteert ook eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door de gemeente gehanteerde geautomatiseerde informatieverzorging.

6.4 Controleverklaring

In de Controleverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven, zowel ten aanzien van de getrouwheid als de rechtmatigheid. Deze controleverklaring is bestemd voor de raad, zodat deze de door college van burgemeester en wethouders opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

Bijlagen:

1. Normenkader begrotingsrechtmatigheid.
2. Normenkader gemeente Ouder-Amstel (inventarisatie wet- en regelgeving)

Bijlage 1 Begrotingsrechtmatigheid

Voor het bepalen van de begrotingsrechtmatigheid stelt de gemeenteraad van Ouder-Amstel het hieronder opgenomen normenkader vast. Ten aanzien van begrotingsrechtmatigheid geldt dat de toetsing en beoordeling plaatsvindt op programmaniveau.

	Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:	Onrechtmatig, telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, telt mee voor het oordeel
1	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend.		X
2	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant <u>ondubbelzinnig vaststelt</u> dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd.		X
3	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
4	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie) regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
5	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluiten genomen.		X
6	Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk kunnen gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar.		
	- geconstateerd tijdens het verantwoordingsjaar	-	X
	- geconstateerd na het verantwoordingsjaar	X	-
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.		
	- jaar van investeren	-	X
	- afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	-

Budgetafwijkingen welke weliswaar in financiële zin binnen de begroting blijven, maar waarbij zeer duidelijk is dat aanzienlijk minder prestaties zijn geleverd c.q. activiteiten zijn ontplooid dan in de financiële begroting specifiek als doelstelling was aangegeven en welke niet in de jaarrekening zijn toegelicht vormen een aparte categorie 'begrotingsoverschrijdingen'. Het gaat hierom afwijkingen van beoogde prestaties en om financiële budgetafwijkingen c.q. niet financiële informatie die de accountant soms wel waarneemt, maar waar hij niet standaard op toetst. Indien de accountant deze vorm van onrechtmatigheid waarneemt heeft dit geen gevolgen voor de strekking van de controleverklaring. De accountant neemt deze waarnemingen op in zijn verslag van bevindingen.

Bij de programmarekening wordt een analyse opgenomen van de verschillen ten opzichte van de programmabegroting. In het jaarverslag en in de jaarrekening wordt bij de programma's een toelichting gegeven op afwijkingen van € 75.000 en hoger.

Via het vaststellen van de rekening door de gemeenteraad waarin de begrotingsafwijkingen adequaat zijn toegelicht worden de betreffende uitgaven alsnog geautoriseerd.

Bijlage 2 Normenkader 2017 Gemeente Ouder-Amstel

Het normenkader wordt jaarlijks voorafgaande aan de interim-controle door de accountant geactualiseerd en vastgesteld door het college.

Programma	Specifieke activiteit	Wet- en regelgeving extern	Regelgeving intern
Sociaal	Sociaal Domein	<ul style="list-style-type: none"> • Participatiewet • Jeugdwet 2015 • Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 • Besluit loonkostensubsidie participatiewet • Tijdelijke ministeriële regeling persoonsgegevens facturen jeugdwet • Besluit extramurale vrijheidsbeneming en sociale zekerheid • Wet Inburgering • Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 • Aanwijzingsbesluit toezichthoudende ambtenaren Jeugdwet en Wmo 2015 • Wet gemeentelijke antidiscriminatie voorzieningen • Verwijsindex risicjongeren 	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening maatschappelijke ondersteuning Ouder-Amstel 2017 • Verordening Cliëntenparticipatie Sociaal Domein Ouder-Amstel 2015 • Verordening adviesraad Wmo/Wwb • Verordening tegenprestatie Ouder-Amstel 2015 • Afstemmingsverordening Ouder-Amstel 2015 • Verordening Maatschappelijke Participatie Schoolgaande Kinderen • Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Ouder-Amstel 2015 • Verordening en nadere regels Jeugdhulp 2018 • Verordening Jeugdwet • Re-integratieverordening Participatiewet Ouder-Amstel 2015. • Verordening Wet Inburgering Ouder-Amstel 2007 • Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Ouder-Amstel 2017 • Beleidsplan Wmo 2015 t/m 2018 • Beleidsplan Preventief Jeugdbeleid en Jeugdhulp 2017-2020 • Beleidsregels Jeugdhulp 2018 • Dienstverleningsplan 2008 • Nota inrichting toegang sociaal domein • Financieel besluit maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Ouder-Amstel 2017

Programma	Specifieke activiteit	Wet- en regelgeving extern	Regelgeving intern
	Sociale inkomensvoorzieningen	<ul style="list-style-type: none"> • Algemene wet bestuursrecht • Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers • Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen • Participatiewet • Wet inburgering • Wet SUWI • Wet gemeentelijke schuldhulpverlening • Algemeen inkomensbesluit • Socialezekerheidswetten • Besluit aanwijzing registraties gezamenlijke huishouding 1998 • Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 • Besluit advisering beschut werk • Besluit gelijkstelling vreemdelingen Participatiewet, IOAW en IOAZ • Besluit participatiebudget • Besluit SUWI • Boetebesluit socialezekerheidswetten • Besluit buitengerechtelijke kosten • Besluit extramurale vrijheidsbeneming en sociale zekerheid • Besluit loonkostensubsidie participatiewet • Besluit proceskosten bestuursrecht • Besluit taaltoets Participatiewet • Besluit Participatiewet • Regeling administratieve uitvoeringsvoorschriften Bbz 2004 • Regeling bijstandsverlening aan zelfstandigen in het buitenland 	<ul style="list-style-type: none"> • Handhavingsverordening Wwb, WIJ, Ioaw en Ioaz • Verordening individuele inkomenstoeslag Ouder-Amstel 2015 • Verordening individuele inkomenstoeslag Ouder-Amstel 2015 • Handhavingsverordening wet Werk en Bijstand • Verordening tegenprestatie 2015 • Verordening re-integratie 2015 • Verordening afstemming 2015 • Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive 2015 • Verordening Cliëntenparticipatie Sociaal Domein Ouder-Amstel 2015 • Verordening inburgering • Verordening individuele studietoelage Ouder-Amstel 2015 • Verordening persoonsgebonden budget begeleid werken Wsw (regionaal) • Verordening cliëntenparticipatie Wsw (regionaal) • Verordening langdurigheidstoeslag 2012 • Beleidsnota Maatregelen wet werk en bijstand • Nota re-integratie 2015 • Nota minimabeleid en bijzondere bijstand 2012 • Communicatieplan minimaregelingen 2012 • Beleidsregels invoering Wet taaleis 2016 • Beleidsregels kostendelersnorm minimaregelingen 2016 • Besluit mandatering bevoegdheden aan AM Match 2016 • Beleidsregels gemeentelijke

Programma	Specifieke activiteit	Wet- en regelgeving extern	Regelgeving intern
		<ul style="list-style-type: none"> • Regeling financiering en verantwoording IOAW, IOAZ en Bbz 2004 • Regeling loonkostensubsidie Participatiewet • Regeling participatiebudget • Regeling statistiek Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015 • Regeling SUWI • Regeling terugvordering geringe bedragen • Regeling uitkeringen gemeenten Bbz 2004 voor de uitvoeringsjaren 2012 en volgende • Regeling vermogenswaardering Ioaz • Regeling Participatiewet, IOAW en IOAZ 	<ul style="list-style-type: none"> • loonkostensubsidie 2015 • Besluit compensatie chronisch zieken, gehandicapten en minima (CAV) 2014 • Beleidsregels krediet hypotheek 2013 • Beleidsregels kwijtschelding vordering leenbijstand 2013 • Beleidsregels terugvordering en invordering Wwb 2013 • Beleidsregels inzake waarschuwing en verminderde verwijtbaarheid 2013 • Startnotitie Schuldhulpverlening Ouder-Amstel 2012 • Beleidsplan schuldhulpverlening (2012) • Protocol huisbezoeken 2013
	(Jeugd)Gezondheidszorg	<ul style="list-style-type: none"> • Wet op de Jeugdzorg • Wet Publieke gezondheid • Wet Verplichte Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling 	<ul style="list-style-type: none"> • Gezondheidsnota Ouder-Amstel 2013-2016 • Regioaanpak huiselijk geweld en kindermishandeling, op weg naar duurzame veiligheid, 2015-2020 • Uitvoeringsplan Veilig Thuis Amsterdam-Amstelland • Nota Integraal Alcoholbeleid Ouder-Amstel 2014-2017
	Educatie	<ul style="list-style-type: none"> • Wet primair onderwijs • Wet op het voortgezet onderwijs • OAB: Onderwijsachterstandbeleid niet-GSB (SiSa) • Leerplichtwet • Wet op expertisecentra (speciaal onderwijs) 	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs • Beleids- en activiteitenplan onderwijs OA 2016-2020 • Verordening leerlingenvervoer gem OA 2014 • Addendum onderwijsnota 2016-2020 • Uitvoeringsplan VVE 2017-2018

Programma	Specifieke activiteit	Wet- en regelgeving extern	Regelgeving intern
		<ul style="list-style-type: none"> • Wet op voorgezet onderwijs • Wet op de leerlinggebonden financiering • Rijksregeling onderwijs aan zieke kinderen • Rijksregeling onderwijs in eigen taal en cultuur • Rijksregeling schoolbegeleidingsdienst • Rijksregeling volwasseneducatie • Rijksregeling zwemvaardigheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeringsplan burgerschapsvorming 2017-2018 • Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs • Convenant Onderwijsoverleg
	Kinderopvang	<ul style="list-style-type: none"> • Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen 	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening kwaliteitsregels peuterspeelzalen Ouder-Amstel
	Cultuur en lokale media	<ul style="list-style-type: none"> • Mediawet • Wet op het specifiek cultuurbeleid • Rijksregeling GUO Kunst en educatie • Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Algemene Subsidieverordening Ouder-Amstel • Verordening percentageregeling kunst en cultuur 2010 • Subsidieregeling Kunst- en cultuurprojecten • Subsidieregeling Compensatie leges en kosten gemeentelijke dienstverlening • Nota cultuurbeleid 'Kunst en Cultuur in Ouder-Amstel: een 'verbindende factor' (2013) •
	Algemeen welzijn en sport	<ul style="list-style-type: none"> • Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen • Rijksregeling impuls brede scholen, sport en cultuur • Wet Markt & Overheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Algemene Subsidieverordening Ouder-Amstel • Nota Sport & Bewegen 'Mee(r)doen met Sport (2017-2024) • Notitie 'Beheer & Exploitatie sport- en maatschappelijke voorzieningen' (2011)
Ruimte	Stedelijke vernieuwing	<ul style="list-style-type: none"> • Wet ruimtelijke ordening 	

Programma	Specifieke activiteit	Wet- en regelgeving extern	Regelgeving intern
		<ul style="list-style-type: none"> • Wet ISV 	
	Wonen, economie en beheer gemeentelijke panden en accommodaties	<ul style="list-style-type: none"> • Wet ruimtelijke ordening • Leegstandswet • Woningwet • Huisvestingswet • Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) • Wet bevordering eigen woningbezit • Huuprijzenwet woonruimte • Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) • Crisis- en Herstelwet • Bouwbesluit • Monumentenwet 1988 • Erfgoedwet • Besluit rijkssubsidiering restauratie monumenten • Provinciale monumentenverordening • Besluit energieprestatie gebouwen • Flora en Faunawet • Natuurbeschermingswet 1998 • Wet geluidhinder • Wet bodembescherming • Wet op bedrijveninvesteringszone • Kadasterwet • Belemmeringenwet Privaatrecht • Besluit beheer Sociale Huursector • Besluit locatie gebonden subsidies • Besluit woning gebonden subsidies • Besluit ruimtelijke ordening 	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening Naamgeving en Nummering (adressen) • Procedureverordening voor tegemoetkoming in planschade • Bouwverordening 2012 Uitgegeven door: Ouder-Amstel • Erfgoedverordening 2016 • Erfgoedbeleid 2016-2020 • Regionale Huisvestingsverordening Stadsregio Amsterdam 2013 • Erratum Regionale Huisvestigingsverordening Stadsregio Amsterdam 2013 • Huisvestingsverordening Ouder-Amstel 2017 • Woonvisie • Beleidsregels sanctiestrategie en hoogte dwangsom Ouder-Amstel 2017
	Verkeer/vervoer/	<ul style="list-style-type: none"> • Wegenverkeerswet 1994 • Besluit wegslepen van voertuigen 	<ul style="list-style-type: none"> • Wegsleeperverordening Ouder-Amstel • Fietsplan

Programma	Specifieke activiteit	Wet- en regelgeving extern	Regelgeving intern
	Parkeren	<ul style="list-style-type: none"> • Besluit administratieve bepalingen wegverkeer • Wet BDU Verkeer en vervoer • Wet vervoer gevaarlijke stoffen • Spoorwegwet; • Tracéwet; • Wet lokaal spoor; • Wet Personenvervoer 2000. 	<ul style="list-style-type: none"> • Parkeerverordening Ouder-Amstel 2016 • Uitwerkingsbesluit betaald parkeren Ouder-Amstel 2014 • Verordening Parkeerbelasting Ouder-Amstel 2016 • Verordening Vergunningshoudersparkeren 2008 • Aanpassing APV vwb grote voertuigen
	Afvalstoffenbeheer	<ul style="list-style-type: none"> • Wet Milieubeheer • Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken • Wet milieugevaarlijke stoffen • Landelijk afvalstoffenplan 	<ul style="list-style-type: none"> • Afvalstoffenverordening 2014 • Uitvoeringsbesluit Afvalstoffenverordening 2016 • Uitvoeringsbesluit Afvalstoffenverordening 2016 (in werking getreden 14 december 2016)
	Rioolbeheer en reiniging	<ul style="list-style-type: none"> • Wet op de waterhuishouding • Waterleidingwet • Waterwet 	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening Reinigingsheffingen 2017 • Verordening Rioolheffing 2017 • Gemeentelijk rioleringsplan 2011-2015
	Milieubeheer	<ul style="list-style-type: none"> • Wet Milieubeheer • Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) • Wet geluidhinder • Wet bodembescherming • Wet inzake de luchtverontreiniging • Nationaal samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit 	
	Grafrechten	<ul style="list-style-type: none"> • Wet op de lijkbezorging 	<ul style="list-style-type: none"> • Beheerverordening gemeentelijke begraafplaats Karssenhof 2010 • Verordening Begraafplaatsrechten 2017

Programma	Specifieke activiteit	Wet- en regelgeving extern	Regelgeving intern
	Groenbeheer	<ul style="list-style-type: none"> • Boswet • Kaderwet LNV subsidies • Natuurschoonwet 	<ul style="list-style-type: none"> • Beleidsnotitie Bomenverordening (2014) • Bomenverordening 2014, gewijzigd 2016
	Grondexploitatie	<ul style="list-style-type: none"> • Wet ruimtelijke ordening • Besluit ruimtelijke ordening • Wet voorkeursrecht gemeenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening bedrijveninvesteringszone Ouderkerk aan de Amstel • Beheersverordening De Ronde Hoep (25-9-2014) • Exploitatieverordening gemeente Ouder-Amstel 2003 • Procedureverordening voor tegemoetkoming in planschade • Nota grondbeleid 2010
	Telecommunicatie	Telecommunicatiewet	<ul style="list-style-type: none"> • Telecommunicatieverordening 2010
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	Bestuursorganen	<ul style="list-style-type: none"> • Grondwet • Burgerlijk Wetboek • Gemeentewet • Wet gemeenschappelijke regelingen • Algemene Wet Bestuursrecht • Wet nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten • Wet elektronisch bekendmaken • Wet financiering politieke partijen • Kieswet en Kiesbesluit; • Wet op de justitiële documentatie; • Wet Openbaarheid van bestuur (Wob). 	<ul style="list-style-type: none"> • Participatie-en Inspraakverordening OA 2016 • Referendumverordening • Verordening Klachtbehandeling • Verordening erепенningen van de gemeente Ouder-Amstel • Verordening op de ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2010 • Verordening op de commissie voor de bezwaarschriften • Verordening op het burgerinitiatief • Verordening op de rekenkamer gemeente Ouder-Amstel 2011 • Verordening raadscommissie herbenoeming burgemeester 2013 • Reglement van orde voor de vergadering en

Programma	Specifieke activiteit	Wet- en regelgeving extern	Regelgeving intern
			andere werkzaamheden van de gemeenteraad Ouder-Amstel 2012 <ul style="list-style-type: none"> • Gedragscode voor leden van de gemeenteraad van Ouder-Amstel 2012 • Gedragscode voor leden college van burgemeester en wethouders Ouder-Amstel 2012
	Archief	<ul style="list-style-type: none"> • Archiefwet 	<ul style="list-style-type: none"> • Archiefverordening gemeente Ouder-Amstel 2010
	Burgerzaken (w.o. burgerlijke stand en afgifte documenten)	<ul style="list-style-type: none"> • Burgerlijk Wetboek • Wet GBA • Wet rechten burgerlijke stand • Besluit gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens • Wet basisregistratie adressen en gebouwen • Paspoortwet • Besluit paspoortgelden • Legesbesluit akten burgerlijke stand • Wet algemene bepalingen burgerservicenummer • Wet regeling grondslag heffing rechten Nederlandse identiteitskaart • Wet griffierechten burgerlijke zaken • Wet BRP • Wet op het Nederlanderschap 	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening Gemeentelijke basisregistratie personen • Verordening verwerking persoonsgegevens gemeente Ouder-Amstel • Verordening basisregistratie personen (BRP)
	Openbare orde en Veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeentewet • Brandweerwet 1995 • Politiewet • Wet Rampen en Zware Ongevallen 	<ul style="list-style-type: none"> • Algemene Plaatselijke Verordening Ouder-Amstel 2017 • Verordening Winkeltijden • Paracommercieverordening

Programma	Specifieke activiteit	Wet- en regelgeving extern	Regelgeving intern
		<ul style="list-style-type: none"> • Wet op de veiligheidsregio's • Leidraad oefenen; • Wet Bevordering integriteits beoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob); • Drank en horecawet • Besluit bestuurlijke boete Drank en Horecawet • Besluit risico's zware ongevallen • Wet veiligheidsregio's • Rijksregeling jeugd en veiligheid • Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels • Winkeltijdenwet • Wet tijdelijk huisverbod. 	<ul style="list-style-type: none"> • Integraal alcoholbeleid 2014–2017 • Bouwverordening gemeente Ouder-Amstel 2012 • Brandbeveiligingsverordening 2010 • Besluit Veiligheidsbestuur over herstructurering gemeentelijke processen crisisbeheersing • Beleidsregel ex artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht met betrekking tot de toepassing van art. 13b Opiumwet (drugs-overtredingen / hennepsteelt) en art. 174 Gemeentewet (voorbereidende handelingen / growshops).
	Algemeen financieel middelen en treasury beheer	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële verhoudingswet • Wet financiering decentrale overheden • Wet op het BTW-compensatiefonds • Wet op de Omzetbelasting • Wet op de vennootschapsbelasting • Invorderingswet • Kostenwet invordering • Algemene Termijnenwet • Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen • Wet houdbare overheidsfinanciën • Wet financiering decentrale overheden • Wijzigingswet financiering decentrale overheden • Regeling schatkistbankieren decentrale overheden • Fiscale wetgeving i.h.a. • Sociale verzekeringswetten i.h.a. 	<ul style="list-style-type: none"> • Controleverordening 2017 • Treasurystatuut 2001 • Financiële Verordening Ouder-Amstel 2017 • Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Ouder-Amstel • Verordening forensenbelasting 2017 • Verordening hondenbelasting 2017 • Verordening onroerende zaakbelasting 2017 • Verordening roerende ruimtebelasting 2017 • Verordening toeristenbelasting 2017 • Nota reserves en voorzieningen 2017 • Nota activabeleid 2017 • Financiële verordening Duo+ • Nota verbonden partijen, deelnemingen en samenwerkingen Gemeente Ouder-Amstel – 2017 • Regeling budgethouder 2008 • Mandatenregister gemeente Ouder-Amstel

Programma	Specifieke activiteit	Wet- en regelgeving extern	Regelgeving intern
		<ul style="list-style-type: none"> • Besluit Begroting en Verantwoording • Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado). • Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden • Regeling uitzetting en derivaten decentrale overheden • Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden • Europese regelgeving inzake staatssteun • Wet markt en overheid • Besluit markt en overheid (vervalt per 1-1-2019) 	2009
	Arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid	<ul style="list-style-type: none"> • Burgerlijk Wetboek • Gemeentewet • Ambtenarenwet • Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) • CAR/UWO • ARBO wetgeving • Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) • Wet aanpassing pensioenleeftijd APPA • Rechtspositiebesluit burgemeesters • Rechtspositiebesluit wethouders • Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden • Wet op de ondernemingsraden • Fiscale wetgeving i.h.a. • Sociale verzekeringswetten i.h.a. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezoldigingsregeling Ouder-Amstel 1989 • Verordening Werkgeverscommissie • Verordening rechtspositie raads- en commissieleden 2014 • Verordening rechtspositie wethouders 2014

Programma	Specifieke activiteit	Wet- en regelgeving extern	Regelgeving intern
	Inkopen en contractbeheer	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbestedingswet • Europese aanbestedingsrichtlijnen 	